

שוויה אנפשיה

כתובות דף ט עמוד א

אמר רבי אלעזר האומר פתח פתוח מצאתי **נאמן לאוסרה עליו** ואמאי ספק ספיקא
הוא ספק תחתיו ספק אין תחתיו ואם תמצא לומר תחתיו ספק באונס ספק ברצון
לא צריכא באשת כהן ואיבעית אימא באשת ישראל וכגון דקביל בה אבוה קידושין
פחותה מבת ג' שנים ויום אחד **מאי קמ"ל תנינא האומר לאשה קדשתיך והיא**
אומרת לא קדשתיני היא מותרת בקרוביו והוא אסור בקרובותיה מהו דתימא התם
דודאי קים ליה אבל הכא מיקם הוא דלא קים ליה קמ"ל

קידושין סה עמוד ב

אמר ליה רב אשי לרב כהנא מאי דעתיך דילפת דבר דבר מממון אי מה להלן הודאת בעל דין כמאה עדים דמי אף כאן

הודאת בעל דין כמאה עדים דמי א"ל התם לא קא חייב לאחריני הכא קא חייב לאחריני מר זוטרא ורב אדא סבא

בני דרב מרי בר איסור פליג ניכסייהו בהדי הדדי אתו לקמיה דרב אשי אמרו ליה) דברים יט, טו (על פי שני עדים

אמר רחמנא דאי בעי למיהדר לא מצי הדרי בהו ואנן לא הדרי או דלמא לא מקיימא מלתא אלא בסהדי אמר להו בלא

איברו סהדי אלא לשקרי

כריתות יא עמוד ב

מתני 'אמרו לו אכלת חלב מביא חטאת עד אומר אכל ועד אומר לא אכל אשה
אומרת אכל ואשה אומרת לא אכל מביא אשם תלוי עד אומר אכל והוא אומר לא
אכלתי פטור שנים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי רבי מאיר מחייב א"ר מאיר אם
הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל אמרו לו מה אם ירצה
לומר מזיד הייתי פטור

כריתות יב עמוד א

אמר רבי מאיר קל וחומר כו: 'איבעיא להו מאי טעמא דרבנן משום דאדם נאמן על
עצמו יותר ממאה איש או דלמא משום דאמרינן מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי פטור
כי אמר נמי לא אכלתי מהימן ופטור ...

רמב"ם שגגות יא:ח

היה טמא ואמרו לו שנים נכנסת למקדש והוא אומר להם לא נכנסתי נאמן ואינו מביא קרבן **שאם ירצה יאמר מזיד הייתי** אמרו לו שנים טמא היית כשנכנסת למקדש ובפנינו נטמאת וידעת שאתה טמא אע"פ שהיה בין טומאה זו שמעידין בה ובין כניסתו למקדש ימים רבים שאפשר לו שיאמר כבר טבלתי הואיל והכחיש את העדים ואמר לא נטמאתי מעולם הרי אלו נאמנים ומביא קרבן על פיהם אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה קל וחומר שיביאוהו לידי קרבן הקל שהרי הכחישן .

השגת הראב"ד - היה טמא ואמרו שנים וכו' עד הרי אלו נאמנים . א"א זו הסוגיא שלנו באה לדעת חכמים דאתו לה משום מגו **אבל לדעת ר"י דאתי לה משום דאדם נאמן על ידי עצמו יותר ממאה איש אפילו אמר לא נטמאתי מעולם דקא מכחיש להו במגע הטומאה הוא נאמן וקא פסק רב הלכה כר"י** ואמר רב יוסף אפילו ר' יהודה אלא בינו לבין עצמו פירוש שלא יאכל קדש בפני העדים שמעידין עליו ולא יגע בטהרות של אחרים :

קצות לד - ד

**ולכן נר' דהא דנאמן אדם על עצמו אע"פ שהוא קרוב אל עצמו היינו משום דכן
גזירת הכתוב שיהא אדם נאמן על עצמו בכל הפסולין שיש בו וכבר האיר ענינו
מאור העולם רש"י בקידושין פרק האומר דף ס"ה שם הודאת בעל דין כמאה עדים
ז"ל רש"י דכתיב אשר יאמר כי הוא זה הרי שסמך על מקצת הודאתו ע"כ ואם כן כי
היבא דהאמין התורה שני עדים על אחרים כן האמין התורה לכל אדם על עצמו אף
על גב דהוא קרוב לעצמו דקרוב לא פסלה התורה אלא על אחרים אבל על עצמו
נאמן מה שאין כן לזכות דבא להעיד על אחרים משום הכי אינו נאמן**

קצות שם

ובש"ך ריש סימן ל"ז נתחבט גם כן בדבר הזה בטעמא דאדם נאמן על עצמו לחוב
וז"ל דהיכא דיש לו הנאה ומקרי נוגע חשיב כקרוב אבל היכא דמעיד לחוב לאו נוגע
הוא ולא חשיב כקרוב ע"ש.

קצות שם

ומקצת שכתבו גם בדין שווא אנפשי 'חד"א הוא גם כן מתורת נדר אבל ראיתי במהרי"ט ח"ג סימן א' שדחה דבר זה וכתב דאם היה מתורת נדר הוי מהני בי' שאלה עיין שם ולפי דרכינו גם בדין שווא אנפשי 'חד"א הוא מדין נאמנות דכיון דהאמין התורה לכל אדם על עצמו אם כן בין בממון בין באיסור לעולם נאמן על עצמו אלא דאכתי איכא למידק מנלן דהודאת בעל דין יותר מעדי' ואי משום דכתיב כי הוא זה היינו דהיכא דליכא עדים דמכתשי' לי' 'ומשום מגו הוא דנאמן וכמ"ש דאי בעי יהיב לי' במתנה אבל היכא דאיכא עדים דמכחשי' לי' דלא שייך מגו דהא מגו במקום עדים לא אמרינן ואם כן מנלן דהוא נאמן ואין לומר דהוא מסברא דהא חזינן מלשון רש"י דיליף לה מקרא דכתיב כי הוא זה ועמ"ש בסיומן ל"ז סעיף י' ובסיומן רמ"א סעיף א':

שוויה אנפשיה

נדר

נאמנות - מיגו שיכול
להשיג המטרה
בדרך אחרת

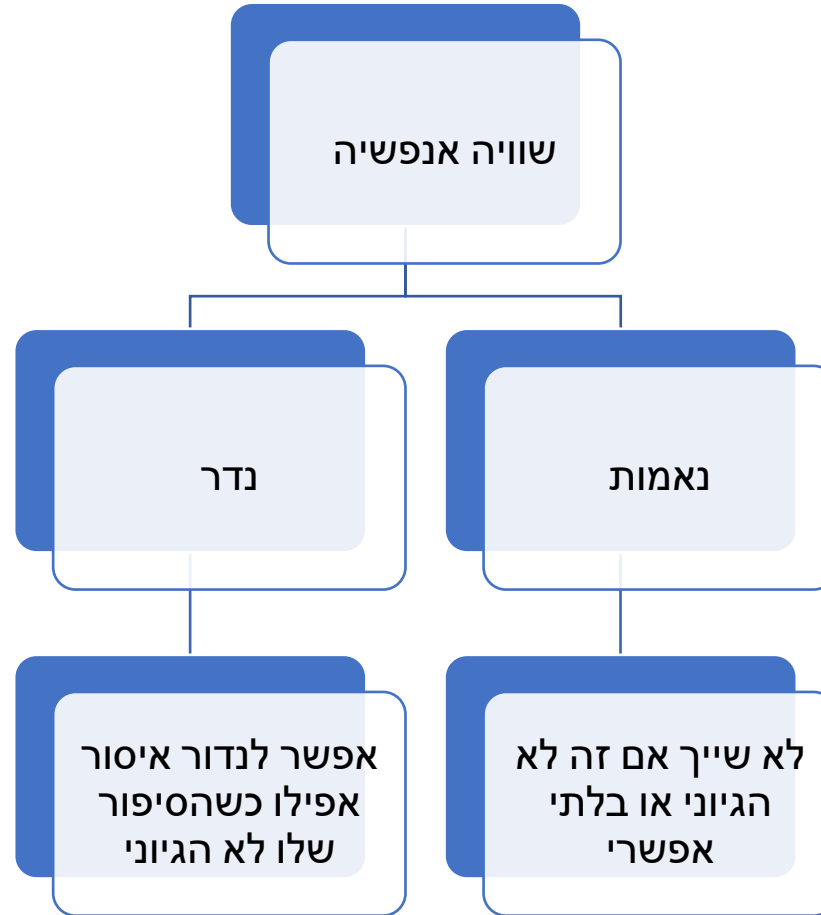
עדות - אינו קרוב או
נוגע בדבר שמפסיד
את לעצמו

אין פסול עדות על
עצמו

נודע ביהודה תנינא אבן העזר כג

...ומה שרצה לחדש דמה דאמרינן שויתה נפשה ח"ד הוא מטעם נדר וקונם. הנה במחילה מכבודו ראיתיו מתוך פלפולו שהוא גבר בגוברין בחריפות ובקיאות גם בשכל צח וישר מה ראה לשטות זה ואם כי ראה הדבר בתשובת מהרי"ט וכי מהרי"ט אמרו הלא מביאו רק בלשון ואין לומר ודחאו, ובאמת בלי שום דחיה אין הדבר מתקבל ואיזה נדר ואיזה לשון שבועה או קונם יש כאן או במה מתפיס ולדבריו אם יאמר אחד ביום שני בשבת שהיום שבת יהא אסור במלאכה מטעם נדר ואם כדבריו איך אמר ר"ע לר' יהושע שילך אצל ר"ג ביוה"כ שחל להיות בחשבוננו ולמה לא נימא דר"י שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא מטעם נדר אלא ודאי כל זה שטות ומה דאמרינן שויה אנפשיה ח"ד הוא מטעם דאדם נאמן על עצמו, ומה שהקשה תינח היכא דאין שני עדים מכחישים אותו, גם זה שטות ואדם נאמן על עצמו יותר משני עדים ולכך בדבר שאי אפשר כגון שאומר על יום חול שהוא שבת או יוה"כ לא אמרינן שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא :

כשהסיפור לא מסתדר - נ"מ

100% אם הבעל צריך להיות בר הכי לדעת - נ"מ

שיטה מקובצת כתובות דף ט עמוד א - האם צריך הבעל להיות בר הכי על משה שהוא אומר?

נאמן לאוסרה עליו, פירוש דהבעל נאמן לאוסרה עליו, וכגון דאתי בעל לבי דינא כדי לאוסרה עליו, ולהכי נאמן, דהא שווייה אנפשיה חתיכה דאיסורא, דכיון דאתי לבי דינא וקאמר דהרי היא אסורה עליו ואינו חפץ בה, הרי היא נאסרה עליו. ואף על גב דהיא מותרת לו מדינא, הוה ליה כאוסר עליו דבר המותר. אי נמי דהכי קאמר ר' אלעזר: האומר "פתח פתוח מצאתי, "נאמן, ולמאי הוא נאמן? היינו דווקא לאוסרה עליו. פירוש, וכגון דאתי בעל לבי דינא סתם וקאמר: "פתח פתוח מצאתי, "דאתי לבי דינא כדי להפסידה כתובתה, וקאמר ר' אלעזר: נאמן במאי דקאמר" פתח פתוח מצאתי, "ונאמנותו היינו כדי לאוסרה עליו ולא להפסידה כתובתה. ובהאי לי שנא בתרא פירש רש"י הך מימרא דר' אלעזר, ובהכי ריהטא שפיר סוגיא דשמעתא וכדבעינן למכתב בסייעתא דשמיא. **ודע, דלהכי סבירא ליה לרש"י דאינו נאמן להפסידה כתובתה לר' אלעזר, משום דכיון דאתא לאשמועינן דנאמן לאוסרה עליו, אלמא דלא קים ליה, וכדפריך תלמודא:** "מאי קא משמע לן? תנינא: האומר לאשה קדשתיך " כו. 'ומשני": מהו דתימא, התם דוודאי קים ליה, אבל הכא מיקם הוא דלא קים ליה, "וסבירא ליה לרש"י **דבשלמא לאוסרה עליו, אף על גב דלא קים ליה, מהימן לשווייה ליה חתיכה דאיסורא, אבל להפסידה כתובתה לא מהימן אלא בטענה ברורה לו.** ושמואל סבירא ליה דטענת פתח פתוח טענה ברורה היא, וקים ליה שפיר, ולהכי מהימן אפילו להפסידה כתובתה. והתוספות סוברין, דאפילו תימא דלא קים ליה, מהימן להפסידה כתובתה, ואדרבה טפי איכא למימר דמהימן להפסידה כתובתה מלאוסרה עליו, דאף על פי שיש לנו לומר שהוא טועה בפתח פתוח, איכא למימר דמהימן לגבי הפסד כתובתה, משום דאית למימר אוקי ממונא בחזקת מאריה וכדבעינן למכתב לקמן בסייעתא דשמיא. וכי קאמר ר' אלעזר: נאמן לאוסרה עליו, הוא הדין להפסידה כתובתה, ונקט לאוסרה לרבותא וכמו שכתבו התוס' לקמן. ולקמן נאריך בזה בסייעתא דשמיא :

שיטה מקובצת שם

וכתב הריטב"א: אמר ר' אלעזר: האומר "פתח פתוח מצאתי", נאמן לאוסרה עליו — פירוש, ר' אלעזר תרתי קא משמע לן: חדא, דפתח פתוח מילתא דקים ליה הוא, וכדפירש בסמוך, וראוי הוא להיות נאמן לאוסרה עליו אפילו בבחור, וכל שכן נשוי, דכיון דקים ליה במילתא שפיר, קא שווייה אנפשיה חתיכה דאיסורא ואין מאכילין לאדם דבר האסור לו. ואידך, דכיון שנאמן הוא בפתח פתוח, אף על גב דעדיין ספק הוא אם נבעלה בעילת איסור אם לאו, אפילו הכי נאסרה עליו מן הספק... וכתב עוד זה לשונו: והא דקאמר ר' אלעזר שהוא נאמן, דווקא כשהיא שותקת, אי נמי מדברת ומכחישתו לומר בתולה שלימה נבעלתי, וכיון דברי וברי הוא נאמן. אבל במדברת ואינה מכחישתו, אלא שאומרת: משארסתני נאנסתי, או מוכת עץ אני, אינה נאסרת עליו אפילו בחדא ספיקא, דכיון דאיהי ברי ואיהו ספק, ומסייע לה חזקה דגופה, ברי עם חזקת הגוף עדיף משמא דידיה.

לאדם אחר 100% אם הבעל מאמין -נ"מ

רמב"ם אישות כד יז

מי שראה אשתו שזינתה או שאמרה לו אחת מקרובותיו או מקרובותיה שהוא מאמינם וסומכת דעתו עליהם שזינתה אשתו. בין שהיה האומר איש בין שהיתה אשה הואיל וסמכה דעתו לדבר זה שהוא אמת הרי זה חייב להוציא ואסור לו לבוא עליה ויתן כתובה. ואם הודה לו שזינתה תצא בלא כתובה. לפיכך משביעה בנקיטת חפץ שלא זינתה תחתיו אם ראה אותה בעצמו ואח"כ תגבה כתובתה. אבל בדבר אחר אינו יכול להשביעה אלא על ידי גלגול.

איסור דרבנן - נ"מ

חלוצה לכהן

- רע"א - אומרים שוויה אנפשריה
- אם הוא נאמן למה שלא לאסור ?
- בדק הבית - לא אומרים שוויה אנפשיה
- אם מדין נדר - זה התפיסה ואיסור הייחודית שלו. אבל איסורי דרבנן נובעים מ"לא תסור" והמצווה לשמוע לדברי חכמים. ופה החכמים לא אומרים לו שזה אסור.

הודאת בעל דין

הודאת בעל דין

לרעת עצמו אין
חשש משקר

מדין מתנה וחיוב
חדש

נאמן במיגו שיכול
ליתן מתנה

גזה"כ

אינו מחייב, אלא
שהטענה מחייב,
אלא אם כן מכחישו,
ופה הוא לא מכחיש